

WELKE BIJBELVERZEN CITEERDE BONIFATIUS?

Veel brieven die in de 8e eeuw door of aan Bonifatius zijn geschreven zijn bewaard gebleven en toegankelijk gemaakt voor ieder die ze wil bestuderen. Hier een overzicht van de Bijbelteksten die hij citeerde.

In het digitale overzicht van de oorspronkelijke Latijnse teksten staat op een paar pagina's bijeen welke Bijbelteksten er in die brieven worden geciteerd. Zie: *Verzeichnis der Biblezitate / Gids van de Bijbel citaten*
<http://www.stucom.nl/document/0405de.pdf> [niet altijd goed leesbaar]. Er staat bij: Den wichtigsten Ausstellergruppen sind die Siglen B=Bonifatius, L=Lul, P=Päpste beigefügt. *De belangrijkste exposanten zijn de afkortingen B=Bonifatius, L=Lul, P=pausen ....*

Om een indruk te krijgen van wat er in het hoofd en in het hart van Bonifatius omging en hoe dat overeenkomt met wat tegenwoordige biddende Bijbellezers denken en ervaren, heb ik die Bijbelteksten opgezocht en hieronder verzameld. Een verdergaande studie zou zijn: die Bijbelteksten

in de brieven zelf opzoeken om nauwkeuriger vast te stellen welke gedeeltes van deze Bijbelteksten hij in zijn brieven opnam. We mogen er vast vanuit gaan dat hij alle Bijbelboeken goed heeft bestudeerd en vooral de Bijbelboeken waar hij uit citeerde. Bonifatius las de Bijbel in het Latijn. En de versnummering in de Latijnse Bijbels en in het overzicht op [0405de](#) wijkt soms af van de tegenwoordig gangbare versnummering. De nummering van de Psalmen bijvoorbeeld verschilt op deze manier: Psalm 17 betekent in tegenwoordige Bijbelvertalingen Psalm 18; Psalm 18 = psalm 19 et cetera t/m Psalm 145 = 146. Eccl.7,40 = Jezus Sirach 7,36 (het laatste vers in dat hoofdstuk). Zo kunnen er meer afwijkende nummeringen zijn. In onderstaand overzicht van Bijbelteksten die Bonifatius citeert in zijn brieven is de tegenwoordige nummering aangehouden.

Citaten in het Nederlands gekopieerd uit de Nieuwe Bijbelvertaling 2004

Genesis

1,10 [onduidelijk wie dit citeerde] nbv ¹⁰ Het droge noemde hij aarde, het samengestroomde water noemde hij zee. En God zag dat het goed was.

Deuteronomium

25,5 nbv⁵ Wanneer twee broers bij elkaar wonen en een van hen sterft zonder dat hij een zoon heeft, dan mag zijn weduwe niet de vrouw worden van iemand buiten de familie. Haar zwager moet met haar slapen; hij moet haar tot vrouw nemen en de zwagerplicht tegenover haar vervullen.

32,7 nbv⁷ Denk aan de tijden van weleer, verdiep u in het verre verleden. Vraag uw vader ernaar, hij zal het vertellen; vraag de oudsten en zij zullen verhalen.

32,32.33nbv ³² De wijn die ik hun te drinken geef is afkomstig van Sodoms wijnstok, hij komt uit Gomorra's wijngaarden; bittere, giftige druiven brengen die voort, ³³ de wijn ervan is vol venijn, dodelijk als het gif van slangen.

Job

28,17.19 nbv ¹⁷ Ze wordt niet geëvenaard door goud of glas, niet verworven voor schalen van het fijnste goud. ¹⁸ Vergelijk haar niet met robijnen of kristallen, een buidel wijsheid is meer waard dan parels. ¹⁹ Topaas uit Nubië kan haar niet evenaren, ze is kostbaarder dan zuiver goud.

Psalmen

b-9,10 nbv ¹⁰ Moge de HEER een burcht zijn voor

de verdrukte, een burcht in tijden van nood. b-9,19 nbv ¹⁹ Maar God vergeet de armen niet, voor de zwakken is niet alle hoop verloren.

18,6 de banden van het dodenrijk omklemden mij, op mijn weg lagen de valstrikken van de dood.

27,10 Al verlaten mij vader en moeder, de HEER neemt mij liefdevol aan.

(3x) 34,20 Al blijft de rechtvaardige niets bespaard, de HEER zal hem steeds weer bevrijden.

36,7 uw gerechtigheid is als de machtige bergen, uw rechtvaardigheid als de wijde oceaan: u, HEER, bent de redder van mens en dier.

38,2 Heer, straf mij niet in Uw razernij en tuchtig mij niet in Uw toorn [uit brief 10, maar niet in het overzicht op [0405de](#)]*

39,7 niet meer dan een schaduw zijn levenspad, niet meer dan lucht wat hij rusteloos najaagt, hij vergaart en weet niet wie het toevalt.'

40,6 Veel wonderen hebt u verricht, veel goeds voor ons besloten, HEER, mijn God. Niemand is te vergelijken met u! Wil ik erover spreken, ervan verhalen, het is te veel om op te sommen.

45,12 [2x] Begeert de koning uw schoonheid, buig voor hem, hij is uw heer.

[wv: laat de koning uw schoonheid begeren
want hij is uw heer. Kniel voor hem neer]

45,14 Stralend wacht de koningsdochter binnen,
van goudbrokaat is haar mantel.

51,14 Red mij, geef mij de vreugde van vroeger,
de kracht van een sterke geest.

51,19 Het offer voor God is een gebroken geest;
een gebroken en verbrijzeld hart
zult u, God, niet verachten.

55,6 vrees en beven grijpen mij aan,
ik huiver over heel mijn lichaam.

60,5 U hebt uw volk zwaar laten lijden,
ons een bittere wijn laten drinken.

61,3-4 van het einde der aarde roep ik u aan,
want mijn hart bezwijkt.
Breng mij op de rots hoog boven mij,
⁴ u bent altijd mijn schuilplaats geweest,
een toren te sterk voor de vijand.

79,8 Reken ons de zonden van vroeger niet aan,
toon erbarmen en haast u, want onze ellende is
groot,

90,1 Een gebed van Mozes, degodsman.
Heer, u bent ons een toevlucht geweest
van geslacht op geslacht.

91,3 Hij bevrijdt je uit het net van de vogelvanger
en redt je van de dodelijke pest,

102,12 Mijn dagen gaan heen als een schaduw,
ik moet verdorren als gras.

103,14 Want hij weet waarvan wij gemaakt zijn, hij
vergeet niet dat wij uit stof zijn gevormd.

[2x] 103,15 De mens – zijn dagen zijn als het gras,
hij is als een bloem die bloeit op het veld

105,4 Zie uit naar de HEER en zijn macht,
zoek voortdurend zijn nabijheid.

106,23 Hij besloot hen uit te roeien,
maar Mozes, de man die hij had gekozen,
verdedigde hen, ging voor hem staan
en wendde zijn dodelijke woede af.

[2x] 113,5-6 Wie is gelijk aan de HEER, onze God,
die hoog daar boven zijn woning heeft,
⁶ die zijn oog richt naar beneden,
wie in de hemel en op de aarde?

119,97 Hoe lief heb ik uw wet,
heel de dag is hij in mijn gedachten.

119,103 Hoe zoet zijn uw woorden voor mijn
gehemelte,
zoeter dan honing voor mijn mond.

119,105 Uw woord is een lamp voor mijn voet,
een licht op mijn pad.

Prov. Spreuken

3,5-6 Vertrouw op de HEER met heel je hart,
steun niet op eigen inzicht.

⁶ Denk aan hem bij alles wat je doet,
dan baant hij voor jou de weg.

3,12 [2x] want de HEER straft wie hij liefheeft,
zoals een vader die houdt van zijn zoon.

6,26 30-32

6,26 Een hoer kost je niet meer dan een brood,
maar de vrouw van een ander jaagt op je kostbare
leven.

6,30-32 Een dief die steelt omdat hij honger heeft,
steelt uit noodzaak. Men veracht hem niet,
³¹ al moet hij het gestolene
ook zeventvoudig terugbetalen als hij wordt betrapt,
al kost het hem ook alles wat hij heeft.

³² Maar pleeg je overspel, dan heb je geen verstand,
wie zoiets doet richt zichzelf te gronde.

8,11 Wijsheid is kostbaarder dan edelstenen,
alles wat je ooit zou kunnen wensen
valt bij wijsheid in het niet.?

12,1 Wie van onderricht houdt, houdt van kennis,
wie berispingen haat, is dom.

18,3 Waar goddeloosheid is, is verachting,
een schanddaad gaat gepaard met smaad.

18,10 De naam van de HEER is een sterke toren,
de rechtvaardige snelt erheen, en is veilig.

28,24 Wie zijn vader en moeder berooft en zegt:
'Daar steekt geen kwaad in,'
is niet beter dan een moordenaar.

Eccle. Prediker

Prediker 12,11 De woorden van de wijzen zijn zo
scherp en puntig als een ossenprik, al hun spreuken
zijn ons door één herder ingeprent.

Prediker 12,14 het laatste vers is: 14: want God
oordeelt over elke daad, ook over de verborgen
daden, zowel over de goede als de slechte. (Is dat
het citaat dat Bonifatius in brief 96 gebruikt?)

Cant. Hooglied

1,3 zoet is de geur van je huid,
je naam is een kostbaar parfum.
Daarom houden de meisjes van jou.

8,6 Draag mij als een zegel op je hart,
als een zegel op je arm.
Sterk als de dood is de liefde,
beklemmend als het dodenrijk de hartstocht.

De liefde is een vlamvend vuur,
een laaiende vlam. *[(8:6) een laaiende vlam – Ook
mogelijk is de vertaling: ‘een vlam van de HEER’.]*

8,7 Zeeën kunnen haar niet doven,
rivieren spoelen haar niet weg.
Zou een man met al zijn rijkdom liefde willen
kopen,
dan werd hij smadelijk veracht.

Wijsheid

5,1. 6-11.13-15 ⁵ Dan zal de rechtvaardige zijn
vijanden volkomen vrijmoedig tegemoet treden,
allen die hem verdrukten en zijn inspanningen
belachelijk maakten. (...) ¹¹ zoals een vogel die
voorbijvliegt door de lucht: geen teken van zijn
vlucht laat hij achter, hij slaat de ijle lucht met zijn
vleugelslag en splijt hem met de suizende kracht
van zijn wiekslag, maar als hij voorbij is, is er van
zijn tocht niets meer te bespeuren; (...) ¹³ zo zijn ook
wij: geboren en vergaan zonder een teken van
deugd na te laten, verteerd door onze
slechtheid. ¹⁴ De hoop van de goddelozen is als kaf
dat verwaait in de wind, hij is als stuifsnieuw,
voortgejaagd door de storm, als rook die door de
wind wordt weggeblazen. Hij vervliegt als de
herinnering aan een gast die na één dag weer
vertrekt.

¹⁵ Maar de rechtvaardigen leven tot in eeuwigheid;
de Heer zorgt voor hun loon, de Allerhoogste waakt
over hun lot. (Bonifatius brief 73)

6,7 Hij die over allen heerst bekommert zich niet
om het aanzien dat iemand geniet, hij deinst niet
terug voor iemands grootheid. Groot en klein heeft
hij zelf geschapen en voor iedereen zorgt hij op
dezelfde wijze,

7,30? want dat wordt gevolgd door de nacht, maar
de wijsheid wordt nooit verduisterd door het kwaad.
(Bonifatius brief 9)

8,1-4 ⁸ Haar macht omvat de wereld van het ene
uiteinde tot het andere, alles bestuurt ze even
voortreffelijk.

² Ik werd verliefd op de wijsheid, van jongs af aan
heb ik haar begeerd. Ik aanbad haar schoonheid en
trachtte haar als bruid te verwerven. ³ Zij doet haar
edele afkomst eeraan door met God te leven, en hij
die over alles heerst heeft haar lief gekregen. ⁴ Ze is
in Gods kennis ingewijd, ze stemt in met zijn
daden. (Bonifatius brief 9)

Eccli. Wijsheid van Jezus Sirach

3,8 of 3? (Er achter staat 7,9-11 Bonifatius brief
86)

³ Wie zijn vader eer bewijst maakt zijn zonden
goed.

⁸ Bewijs je vader eer met wat je zegt en doet,
dan ontvang je zijn zegen. ⁹ Want de zegen van de
vader stut de huizen van zijn kinderen, maar
de vloek van de moeder slaat de fundamenten stuk.

¹⁰ Probeer geen eer te behalen door je vader te

minachten, minachting voor je vader brengt je geen
eer. ¹¹ De eer van een mens komt voort uit de
achting die zijn vader geniet,
een moeder die geminacht wordt, is een schandvlek
voor haar kinderen.

18,8 Wat is de mens, waar dient hij toe?
Wat is er goed aan hem, wat slecht?

25,12 Liefde voor de Heer begint met ontzag voor
hem, verbondenheid met de Heer begint met trouw
aan hem.

Isai. Jesaja

5,4. 7

⁴ Wat kon ik meer aan mijn wijngaard doen,
wat heb ik te weinig gedaan?
Ik verwachtte zo veel van mijn wijngaard,
waarom bracht hij slechts wrange druiven voort?
⁷ Israël is de wijngaard van de HEER van de
hemelse machten,
de uitgelezen aanplant zijn de inwoners van Juda.
Hij verwachtte recht, maar oogstte onrecht,
hij zocht rechtsbetrachting, maar vond
rechtsverkrachting.

5,20 Wee degenen die het kwade goed noemen
en het goede kwaad, die het licht tot duisternis
maken en het duister tot licht, die van zoet bitter
maken en van bitter zoet.

5,22 Wee degenen die helden zijn in het drinken,
die dapper zijn als er wijn wordt geschonken,

38,18¹⁸ Nee, het dodenrijk zal u niet loven,
de dood prijst u niet, zij die in het graf zijn
afgedaald verlaten zich niet op uw trouw.

40,3 Hoor, een stem roept:
‘Baan voor de HEER een weg door de woestijn,
effen in de wildernis een pad voor onze God.

58,10 wanneer je de hongerige schenkt
wat je zelf nodig hebt en de verdrukte gul onthaalt,
dan zal je licht in het donker schijnen,
je duisternis wordt als het licht van het middaguur.

Jeremia

6,14 Ze verklaren de wond van mijn volk
lichtvaardig voor genezen, ze zeggen: “Alles gaat
naar wens.” Nee, niets gaat naar wens!

9,1 Ach, had ik maar een nachtverblijf in de
woestijn. Ik zou mijn volk verlaten, van hen
weggaan.’ ‘Ze zijn allen even trouweloos,
het is een bende bedriegers.

Ezechiël

8,17. 18 (of is die 8 een 3? Zie Bonifatius brief 78)
^{8,17} ‘Heb je het gezien, mensenkind?’ vroeg hij mij.
‘En al deze afgodendienst waaraan het volk van

Juda zich overgeeft is blijkbaar nog niet genoeg: ze vullen het land met geweld, ze beledigen mij steeds opnieuw, zie hoe schaamteloos ze mij bespotten!¹⁸ Ik zal mijn woede op hen koelen: ik zal geen medelijden tonen, ik zal geen medelijden kennen, en al roepen ze nog zo hard om mij, ik zal niet naar hen luisteren.⁹

Of:
3,¹⁷ ‘Mensenkind, ik stel jou aan als wachter over de Israëlieten: als je mij hoort spreken, moet je hen namens mij waarschuwen.¹⁸ Als ik tegen een slecht mens zeg dat hij sterven zal en je waarschuwt hem niet, je zegt niets om hem te waarschuwen voor de goddeloze weg die hij is ingeslagen, niets om zijn leven te redden – dan is hij weliswaar een slecht mens die sterft doordat hij zelf schuldig is, maar ik zal jou voor zijn dood ter verantwoording roepen.

13,5 Ze zijn niet in de bres gesprongen voor hun volk, ze hebben er geen muur omheen gebouwd waardoor het op de dag van de HEER in de strijd zou kunnen standhouden.

34,2-5.9.10

² ‘Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israël, profeteer en zeg tegen hen: “Dit zegt God, de HEER: Wee jullie, herders van Israël, want jullie hebben alleen jezelf geweid!

Horen herders niet hun schapen te weiden?³ Jullie eten wel van hun kaas, jullie gebruiken hun wol voor je kleren en jullie slachten de vette dieren, maar de schapen weiden, dat doen jullie niet.⁴ Zwakke dieren hebben jullie niet laten aansterken, zieke dieren niet genezen, gewonde dieren niet verbonden, verjaagde dieren niet teruggehaald, verdwaalde dieren niet gezocht – jullie hebben de dieren hard en wreed behandeld.⁵ Zonder herder raakten ze verstrooid, en werden ze door wilde dieren verslonden. Mijn schapen zijn verstrooid, [(34:3) kaas – Volgens de Septuaginta en de Vulgata. MT: ‘vet’.]

⁹ Daarom, herders, luister naar de woorden van de HEER:¹⁰ Dit zegt God, de HEER: Ik zal de herders straffen en mijn schapen opeisen; zij zullen ze niet meer mogen weiden. Ook zullen ze niet langer zichzelf weiden: ik zal mijn schapen uit hun mond redden, ze zullen ze niet meer eten!

Habakuk

3,17 Al zal de vijgenboom niet bloeien,
al zal de wijnstok niets voortbrengen,
al zal de oogst van de olijfboom tegenvallen,
al zal er geen koren op de akkers staan,
al zal er geen schaap meer in de kooien zijn
en geen rund meer binnen de omheining

Sophon. Sefanja

1,15 Die dag zal een dag zijn van razernij,
een dag van angst en benauwdheid,
een dag van rampspoed en onheil,
een dag van duisternis en donkerheid,
een dag van dreigende, donkere wolken,

Matteüs

3,3 Dit was de man over wie de profeet Jesaja sprak toen hij zei: ‘Luid klinkt een stem in de woestijn: “Maak de weg van de Heer gereed, maak recht zijn paden.”’

5,3 ‘Gelukkig wie nederig van hart zijn,
want voor hen is het koninkrijk van de hemel.

5,9 Gelukkig de vredestichters,
want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

10,22 Jullie zullen door iedereen worden gehaat omwille van mijn naam; maar wie standhoudt tot het einde zal worden gered.

11,30 (*Bonifatius brief 29?, 78, 119?*) want mijn juk is zacht en mijn last is licht.⁹

Of:²⁹ Neem mijn juk op je en leer van mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden,³⁰ want mijn juk is zacht en mijn last is licht.⁹

13,43 Dan zullen de rechtvaardigen in het koninkrijk van hun Vader stralen als de zon. Laat wie oren heeft goed luisteren!

16,26 Wat heeft een mens eraan de hele wereld te winnen als hij er het leven bij inschiet? Wat zou een mens niet overhebben voor zijn leven?

18,17 (*Bonifatius brief 59 en 78*) Als ze naar hen niet luisteren, leg het dan voor aan de gemeente. Weigeren ze ook naar de gemeente te luisteren, behandel hen dan zoals je een heiden of een tollenaar behandelt.

18,19 Ik verzeker het jullie nogmaals: als twee van jullie hier op aarde eensgezind om iets vragen, wat het ook is, dan zal mijn Vader in de hemel het voor hen laten gebeuren.

19,9 Ik zeg u: wie zijn vrouw verstoot en met een ander trouwt, pleegt overspel, tenzij er sprake was van een ongeoorloofde verbintenis.⁹

[(19:9) verbintenis – Andere handschriften lezen: ‘verbintenis. En wie trouwt met een verstoten vrouw, pleegt overspel’.]

19,28 Jezus zei tegen hen: ‘Ik verzeker jullie: wanneer de tijd aanbreekt dat alles vernieuwd wordt, wanneer de Mensenzoon in zijn majesteit zal zetelen op zijn troon, zullen ook jullie die mij gevolgd zijn plaatsnemen op de twaalf tronen en rechtspreken over de twaalf stammen van Israël.

25,1 Dan zal het met het koninkrijk van de hemel zijn als met tien meisjes die hun olielampen hadden gepakt en eropuit trokken, de bruidegom tegemoet.

25,25 en uit angst besloot ik uw talent te begraven; alstublieft, hier hebt u het terug.”

25,29 Want wie heeft zal nog meer krijgen, en wel

in overvloed, maar wie niets heeft, hem zal zelfs wat hij heeft nog worden ontnomen.

25,34 Dan zal de koning tegen de groep rechts van zich zeggen: “Jullie zijn door mijn Vader gezegend, kom en neem deel aan het koninkrijk dat al sinds de grondvesting van de wereld voor jullie bestemd is.

25,40 En de koning zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.”

Marcus

8,36 Wat heeft een mens eraan als hij de hele wereld wint, maar er het leven bij inschiet?

12,30 heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.”

Lucas

2,14 ‘Eer aan God in de hoogste hemel en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft.’ [(2:14) en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft – Andere handschriften lezen: ‘en vrede op aarde; hij vindt vreugde in de mensen’.]

12,35 Sta klaar, doe je gordel om en houd de lampen brandend,

21,19 (Bonifatius brief 66 en 67) Red je leven door standvastigheid!

21,34 Pas op dat jullie hart niet afgestompt raakt door de roes en de dronkenschap en de zorgen van het dagelijks leven, zodat die dag jullie overvalt,

Johannes

1,29 De volgende dag zag hij Jezus naar zich toe komen, en hij zei: ‘Daar is het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.

8,34 Jezus antwoordde: ‘Waarachtig, ik verzeker u: iedereen die zondigt is een slaaf van de zonde.

10,2 Wie door de deur naar binnen gaat, is de herder van de schapen.

10,12 Een huurling, iemand die geen herder is, en die niet de eigenaar van de schapen is, laat de schapen in de steek en slaat op de vlucht zodra hij een wolf ziet aankomen. De wolf valt de kudde aan en jaagt de schapen uiteen;

10,13 de man is een huurling en de schapen kunnen hem niets schelen.

10,16 Maar ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder.

12,35 (Bonifatius brief 9 en 106) ‘Nog een korte tijd is het licht bij u,’ antwoordde Jezus. ‘Ga uw weg zolang het licht is en laat de duisternis u niet overvallen; wie in het donker loopt weet niet waar hij heen gaat.

13,35 (Bonifatius brief 104 en? 117 en? 129) Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.’

15,12 (Bonifatius brief acht en 104 en 129?) Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals ik jullie heb liefgehad.

16,23 Dan hoeven jullie mij niets meer te vragen. Maar ik verzeker jullie: wat je de Vader ook vraagt in mijn naam – hij zal het je geven.

19,23. 24 Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden.²⁴ Ze zeiden tegen elkaar: ‘Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.’ Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: ‘Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.’ Dat is wat de soldaten deden.

Handelingen

4,32 De groep mensen die het geloof had aanvaard, leefde eendrachtig samen. Geen van hen beschouwde zijn bezittingen als zijn persoonlijk eigendom, want ze hadden alles gemeenschappelijk.

5,1-6¹ Een zekere Ananias verkocht samen met zijn vrouw Saffira eveneens een stuk grond,² maar hield een deel van de opbrengst achter – ook zijn vrouw wist daarvan – en bracht de rest van het geld naar de apostelen.³ Maar Petrus zei: ‘Ananias, waarom heb je je door Satan laten misleiden en heb je de heilige Geest bedrogen door een deel van de opbrengst van het stuk grond achter te houden?’⁴ Je had het immers niet hoeven te verkopen, en nu je het wel verkocht hebt, had je met de opbrengst toch kunnen doen wat je wilde? Wat heeft je beziel om je zo te gedragen? Niet de mensen heb je bedrogen, maar God zelf.’⁵ Bij het horen van deze woorden viel Ananias neer en stierf, en iedereen wie dit ter ore kwam schrok hevig.⁶ Enkele jongemannen wikkelden hem in een lijkwade, droegen hem naar buiten en begroeven hem.

14,21 (Bonifatius brief 90 en 94?) In Derbe verkondigden Paulus en Barnabas het evangelie en ze maakten er veel leerlingen. Daarna keerden ze terug naar Lystra en vervolgens naar Ikonium en Antiochië.

16,3 en Paulus wilde hem met zich meenemen opreis. Hij liet hem eerst besnijden ter wille van de Joden in Lystra en Ikonium, die immers allen wisten dat Timoteüs een niet-Joodse vader had.

18,8 Crispus, een leider van de synagoge, aanvaardde echter samen met al zijn huisgenoten het geloof in de Heer, en ook veel Korintiërs die Paulus hadden gehoord gingen over tot het geloof en lieten zich dopen.

20,26 - 28 Daarom verklaar ik hier op deze dag dat ik voor niemands ondergang verantwoordelijk ben;²⁷ ik heb immers mijn uiterste best gedaan om u vertrouwd te maken met Gods wil.²⁸ Zorg voor uzelf en voor de hele kudde waarover de heilige Geest u als herder heeft aangesteld; u

bent de opzieners van Godsgemeente, die hij verworven heeft door het bloed van zijn eigen Zoon.

Romeinen

2, 14.15¹⁴ Wanneer namelijk heidenen, die de wet niet hebben, de wet van nature naleven, dan zijn ze zichzelf tot wet, ook al hebben ze hem niet.¹⁵ Ze bewijzen door hun daden dat wat de wet eist in hun hart geschreven staat; en hun geweten bevestigt dit, omdat ze zichzelf met hun gedachten beschuldigen of vrijpleiten.

5,3-5³ En dat niet alleen, we prijzen ons zelfs gelukkig onder alle ellende, omdat we weten dat ellende tot volharding leidt,⁴ volharding tot betrouwbaarheid, en betrouwbaarheid tot hoop.⁵ Deze hoop zal niet worden beschaamd, omdat Gods liefde in ons hart is uitgegoten door de heilige Geest, die ons gegeven is.

8,35 - 37³⁵ Wat zal ons scheiden van de liefde van Christus? Tegenspoed, ellende of vervolging, honger of armoede, gevaar of het zwaard?³⁶ Er staat geschreven: 'Om u worden wij dag na dag gedood en afgevoerd als schapen voor de slacht.'³⁷ Maar wij zegevieren in dit alles glansrijk dankzij hem die ons heeft liefgehad.

10,10 Als uw hart gelooft, zult u rechtvaardig worden verklaard; als uw mond belijdt, zult u worden gered.

10,15 En hoe kan iemand verkondigen als hij niet is uitgezonden? Het is zoals geschreven staat:

'Welkom zijn zij die goed nieuws verkondigen.'
[(10:15) *Welkom zijn zij die goed nieuws verkondigen – Andere handschriften lezen: 'Welkom zijn zij die vrede verkondigen, die goed nieuws verkondigen'.*]

12,3 Met een beroep op de genade die mij geschonken is, zeg ik u allen dat u zichzelf niet hoger moet aanslaan dan u kunt verantwoorden, maar verstandig over uzelf moet denken. Denk overeenkomstig het geloof, dat is de maatstaf die God u heeft gegeven.

1 Korinthiërs

2,9 Maar het is zoals geschreven staat: 'Wat het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, wat in geen mensenhart is opgekomen, dat heeft God bestemd voor wie hem liefheeft.'

3,7 Het is niet belangrijk wie plant of wie begiet; alleen God is belangrijk, want hij doet groeien.

3, 16.17 Weet u niet dat u een tempel van God bent en dat de Geest van God in uw midden woont?¹⁷ Indien iemand Gods tempel vernietigt, zal God hem vernietigen, want Gods tempel is heilig – en die tempel bent u zelf.

5,5 moet u die persoon aan Satan uitleveren. Dan gaat zijn huidige bestaan verloren, opdat hij zal worden gered op de dag van de Heer.

5,10 maar dat betekent niet dat u alle ontuchtplegers die er in de wereld zijn, of alle geldwolven, uitbuiters en afgodendienaars moet mijden. Dan zou u de wereld moeten verlaten.

6,9. 10 Weet u niet dat wie onrecht doet geen deel zal hebben aan het koninkrijk van God? Vergis u niet. Ontuchtplegers noch afgodendienaars, overspeligen, schandknepen noch knapenschenders,¹⁰ dieven noch geldwolven, dronkaards, lasteraars noch uitbuiters zullen deel hebben aan het koninkrijk van God.

6,19 Of weet u niet dat uw lichaam een tempel is van de heilige Geest, die in u woont en die u ontvangen hebt van God, en weet u niet dat u niet van uzelf bent?

7,2 (Bonifatius brief 73 en 74) Maar om ontucht te vermijden moet iedere man zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man.

15,10 Alleen dankzij zijn genade ben ik wat ik ben. En zijn genade is bij mij niet zonder uitwerking gebleven. Integendeel, ik heb harder gezwoegd dan alle andere apostelen, niet op eigen kracht maar dankzij Gods genade.

15,58 Kortom, geliefde broeders en zusters, wees standvastig en onwandelbaar en zet u altijd volledig in voor het werk van de Heer, in het besef dat door de Heer uw inspanningen nooit tevergeefs zijn.

16, 13.14 Wees waakzaam, volhard in het geloof, wees moedig en sterk.¹⁴ Alles wat u doet, moet u met liefde doen.

2 Korinthiërs

7,5 (Bonifatius brief 63 en 65) Toen we in Macedonië kwamen, vonden we geen rust maar werden we van alle kanten belaagd: van buitenaf door vijanden, van binnenuit door zorgen.

12,9 en 10 (Bonifatius brief 63 en 66) maar hij zei: 'Je hebt niet meer dan mijn genade nodig, want kracht wordt zichtbaar in zwakheid.' Dus laat ik mij veel liever voorstaan op mijn zwakheid, zodat de kracht van Christus in mij zichtbaar wordt.¹⁰ Omdat Christus mij kracht schenkt, schep ik vreugde in mijn zwakheid: in beledigingen, nood, vervolging en ellende. In mijn zwakheid ben ik sterk.

Galaten

2,2 Dat was mij in een openbaring opgedragen. In besloten kring legde ik de belangrijkste broeders het evangelie voor dat ik aan de heidenen verkondig, want ik wilde me ervan overtuigen dat mijn inspanningen, toen en nu, niet voor niets waren.

2,12 Hij at altijd met de heidenen, maar toen er afgezanten van Jakobus kwamen, trok hij zich terug en at hij apart, uit angst voor de voorstanders van de besnijdenis.

4, 10.11 U houdt u werkelijk aan vaste feestdagen, maanden, seizoenen en jaren?¹¹ Ik vrees dat al mijn inspanningen voor u volkomen zinloos zijn geweest.

6,2 (Bonifatius brief 41 en 106) Draag elkaars lasten, zo leeft u de wet van Christus na.

Efeziërs

5,16. 17 Gebruik uw dagen goed, want we leven in een slechte tijd.¹⁷ Wees niet onverstandig, maar probeer te begrijpen wat de Heer wil.
5,18 Bedrink u niet, want dat leidt tot uitpattingen, maar laat de Geest u vervullen
6,19 (*Bonifatius brief 30,31 en 76. En? 101?*) Bid ook voor mij, dat mij de juiste woorden gegeven worden wanneer ik verkondig, zodat ik met vrijmoedigheid het mysterie mag openbaren van het evangelie

2 Tessalonicenzen

2,3 Laat u door niemand misleiden, op geen enkele manier. De dag van de Heer breekt niet aan voordat velen zich van het geloof hebben afgekeerd en de wetteloze mens verschenen is, hij die verloren zal gaan.

3,1 (*Bonifatius brief 30 en 31*)

3,1 (*Bonifatius brief 46,67 en 76*)

3, 1.2 (*Bonifatius brief 106*)

3,2 (*brief 67*)

3¹ Voor het overige, broeders en zusters, bid voor ons. Bid dat het woord van de Heer zich elders even snel verspreidt en evenzeer geprezen wordt als bij u.² Bid ook dat wij worden behoed voor slechte en kwaadaardige mensen, want niet iedereen is betrouwbaar.

3,9 (*brief 78*) Niet dat we geen aanspraak konden maken op uw ondersteuning, maar we wilden onszelf tot voorbeeld stellen, zodat u ons zou navolgen.

1 Timoteüs

1,5 Het doel van je opdracht is de liefde die voortkomt uit een rein hart, een zuiver geweten en een oprecht geloof.

2,4 (*Bonifatius brief 38,46 en 56 en? 101?. Ook paus brief 21 en 24*) die wil dat alle mensen worden gered en de waarheid leren kennen.

4, 1.3 ⁴ Maar de Geest zegt nadrukkelijk dat in de eindtijd sommigen het geloof zullen verlaten, doordat ze luisteren naar dwaalgeesten en naar wat demonen hun leren. (...) ³ die het huwelijk verbieden en hen dwingen tot onthouding van voedsel dat God geschapen heeft om door de gelovigen, die de waarheid kennen, onder dankzegging te worden gegeten.

6,17 Draag de rijken van deze wereld op niet hoogmoedig te zijn en hun hoop niet in zoiets onzekers te stellen als rijkdom, maar op God, die ons rijkelijk van alles voorziet om ervan te genieten.

2 Timoteüs

3,6 Sommigen van hen dringen zich op aan hele families en krijgen dan vrouwen in hun macht die met zonde beladen zijn en door allerlei begeerten worden gedreven, 3,12

4,1-3

4,1

4,2 (*driemaal door paus geciteerd en eenmaal door*

Bonifatius, in brief 78)

4,3

⁴ Ik roep je dringend op, ten overstaan van God en van Christus Jezus, die zal oordelen over de levenden en de doden, ik bezweer je bij zijn komst en heerschappij: ² Verkondig de boodschap, blijf aandringen, of het nu uitkomt of niet, wijs terecht, straf en vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist. ³ Want er komt een tijd dat de mensen de heilzame leer niet meer verdragen, maar leraren om zich heen verzamelen die aan hun verlangens tegemoet komen en hun naar de mond praten.

Hebreeën

12,6 want de Heer berispt wie hij liefheeft, straft elke zoon van wie hij houdt.⁷

Jacobus

1,10. 11 en de rijke op zijn nederige staat, want hij zal vergaan als een bloem in het veld. ¹¹ Als de zon gaat branden en het gras door de hitte verdort, valt de bloem af en is het gedaan met zijn schoonheid. Zo zal ook de rijke vergaan terwijl hij volop met zijn zaken bezig is

5,16 (*Bonifatius brief 54? 66, 74,84, 85,91. Ook door paus en Lullus geciteerd*) Beken elkaar uw zonden en bid voor elkaar, dan zult u genezen.

Want het gebed van een rechtvaardige is krachtig en mist zijn uitwerking niet.

1 Petrus

4,3 U hebt al genoeg tijd verspild aan allerlei zaken waarin de ongelovigen plezier hebben: losbandigheid, wellust, dronkenschap, bras- en slemppartijen en verwerpelijke afgodendienst.

4, 7.8⁷ Het einde van alles is nabij. Kom daarom tot bezinning en wees helder van geest, zodat u kunt bidden. ⁸ Heb elkaar vóór alles innig lief, want liefde bedekt tal van zonden.

4,8 Heb elkaar vóór alles innig lief, want liefde bedekt tal van zonden.

5, 8.9 Wees waakzaam, wees op uw hoede, want uw vijand, de duivel, zwerft rond als een brullende leeuw, op zoek naar een prooi.⁹ Stel u tegen hem teweer, gesterkt door uw geloof, in het besef dat uw broeders en zusters, waar ook ter wereld, onder hetzelfde leed gebukt gaan.

1 Johannes

5,15 En omdat we weten dat hij naar ons luistert, wat we hem ook vragen, weten we ook dat we alles al hebben gekregen wat we hem gevraagd hebben.

5,19 We weten dat wij uit God voortkomen, terwijl de hele wereld in de macht is van hem die het kwaad zelf is.

Bonifatius citeert niet uit Openbaring. Een paus citeert wel openbaring 3,12 in brief 80.

*Opvallend is dat in dit overzicht geen Bijbelteksten zijn opgenomen uit brief nummer 10. Die brief staat wel in een voorlopige Nederlandse vertaling als 0404 op www.stucom.nl. Er staat een Bijbeltekst in waar beschreven wordt dat engelen zingen "Heer, straf mij niet in Uw razernij en tuchtig mij niet in Uw toorn", Psalm 38,2.

Hetzelfde zonder de bijbelteksten er helemaal bij te zetten:

Matteüs	5,1-6	76)
3,3	14,21 (Bonifatius brief 90 en	3, 1.2 (Bonifatius brief 106)
5,3	94?)	3,2 (brief 67)
5,9	16,3	3,9 (brief 78)
10,22	18,8	
11,30 (Bonifatius brief 29?,	20,26 - 28	1 Timoteüs
78,119?)		1,5
13,43	Romeinen	2,4 (Bonifatius brief 38,46 en
16,26	2, 14,15	56 en? 101?. Ook paus brief 21
18,17 (Bonifatius brief 59 en	5,3-5	en 24)
78)	8,35 - 37	vier, 1.3
18,19	10,10	6,17
19,9	10,15	
19,28	12,3	2 Timoteüs
25,1		3,6
25,25	1 Korinthiërs	3,12
25,29	2,9	4,1-3
25,34	3,7	4,1
25,40	drie, 16.17	4,2 (driemaal door paus
	5,5	geciteerd en eenmaal door
Marcus	5,10	Bonifatius, in brief 78)
8,36	6,9. 10	4,3
12,30	6,19	
	7,2 (Bonifatius brief 73 en 74)	Hebreeën
Lucas	15,10	12,6
2,14	15,58	
12,35	16, 13.14	Jacobus
21,19 (Bonifatius brief 66 en		1,10. 11
67)	2 Korinthiërs	5,16 (Bonifatius brief 54? 66,
21,34	7,5 (Bonifatius brief 63 en 65)	74,84, 85,91. Ook door paus en
	12,9 en 10 (Bonifatius brief 63	Lullus geciteerd.)
Johannes	en 66)	
1,29		1 Petrus
8,34	Galaten	4,3
10,2	2,2	vier, 7.8
10,12	2,12	4,8
10,13	4, 10.11	vijf, 8.9
10,16	6,2 (Bonifatius brief 41 en 106)	
12,35 (Bonifatius brief 9 en		1 Johannes
106)	Efeziërs	5,15
13,35 (Bonifatius brief 104 en?	5,16. 17	5,19
117 en? 129)	5,18	
15,12 (Bonifatius brief acht en	6,19 (Bonifatius brief 30,31 en	Bonifatius citeert niet uit
104 en 129?)	76. En? 101?)	Openbaring. Een paus citeert
16,23		wel openbaring 3,12 in brief
19,23. 24	2 Tessalonicenzen	80.
	2,3	
Handelingen	3,1 (Bonifatius brief 30 en 31)	
4,32	3,1 (Bonifatius brief 46,67 en	

Het zijn veelal Bijbelcitaties die Bonifatius aanhaalt in brieven aan pausen, bisschoppen, abdissen en enkele anderen. Vanuit zijn vrijwel dagelijks vieren van de Eucharistie en het zevenmaal daags bidden van 'de getijden' (opgebouwd vanuit de 150 psalmen) zullen nog heel andere Bijbelteksten een grote rol hebben gespeeld in het denken en het hart van Bonifatius.

Uit al die bijbelteksten springen 3 kerngedachte naar voren die kennelijk voor Bonifatius heel belangrijk waren.

Kerngedachte 1: tegenslag en Godsvertrouwen samengaan

-Dat de Heer ons als zijn kinderen uit liefde ook opvoedt met straf (Spreuken 3,12[2x]) en tegenslag ons niet bespaard blijft (Psalm 34,20 [3x]; maar ook in Romeinen 8, 36 - 37) komt bij elkaar in zes verschillende citaten die Bonifatius aanhaalt terug.

En dat we ons leven moeten redden door standvastigheid (Lc 21,19) citeert Bonifatius [2x]

Dus zowel Bonifatius als Paulus citeren uit deze psalmen. Paulus met de woorden in Rom.12,36 waar staat geschreven: 'Om u worden wij dag na dag gedood en afgevoerd als schapen voor de slacht.' 37 Maar wij zegevieren in dit alles glansrijk dankzij hem die ons heeft liefgehad.

Bij psalm 34 viel mij vanmorgen dit nog op in het volgende vers: 21 Hij waakt zelfs over zijn beenderen, niet één ervan wordt verbrijzeld. Denk daar eens over na op het moment dat je de botsplinter van Bonifatius in de expositie ziet.

Kerngedachte 2: gebed vragen

vaak schrijft Bonifatius: bid voor mij.

Kerngedachte 3: onze vergankelijkheid

Kees Slijkerman

Wijk bij Duurstede
3 oktober 2016

Meer van Bonifatius op www.stucom.nl

0403 Historische brontekst over reis Bonifatius naar Dorestad

0404 Brief 10 van Bonifatius over dood, engelen, demonen, hemelen en hel

0405 dit overzicht bijbelteksten in Bonifatiusbrieven

0405de Duitse brontekst voor overzicht bijbelteksten

0406 Brieven van Bonifatius uit het Latijn vertaald en ingeleid, brochure van A.C. Nielson, uit 1954

0415 *Brief 9 van Bonifatius* - aansporing aan iemand tot godsdienstig leven

Meer op internet

[Facebookgroep Bonifatius-Dorestad](#)

Officiële pagina van het [comité Bonifatius-Dorestad-1300-jaar](#)

Verzamel pagina [publicaties Bonifatius-Dorestad](#) www.kcv-net.nl/kcv/a/4093

Dit is document 0405 op www.stucom.nl

herziene versie 3 oktober 2016